

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ОПШТИНЕ НОВА ВАРОШ

РОК ЗА РЕКЛАМАЦИЈУ 10 ДАНА

БРОЈ 4. НОВА ВАРОШ, 7. МАЈ 2013. ГОДИНЕ

1

На основу члана 32. Закона о локалној самоуправи ("Службени гласник РС", бр. 129/07), и члана 40. Статута општине Нова Варош ("Службени лист општине Нова Варош", бр.10/2008 и 9/2012) Скупштина општине Нова Варош на седници одржаној 15.04.2013. године, донела је

О Д Л У К У О УСВАЈАЊУ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА ПОБОЉШАЊЕ ПОЛОЖАЈА ЖЕНА И УНАПРЕЂЕЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ НОВА ВАРОШ ЗА 2013. ГОДИНУ

Члан 1.

Усваја се Акциони план за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности на територији општине Нова Варош за 2013. годину.

Члан 2.

Акциони план за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности на територији општине Нова Варош за 2013. годину чини саставни део ове одлуке.

Члан 3.

Ова Одлука ће се објавити у "Службеном листу општине Нова Варош".

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ НОВА ВАРОШ
Број:06-8/27/2013-02 од 15.04.2013.године

ПРЕДСЕДНИК
Скупштине општине
Бранислав Дилпарић, с.р.

2

АКЦИОНИ ПЛАН ЗА 2013. ГОДИНУ ЗА ПОБОЉШАЊЕ ПОЛОЖАЈА ЖЕНА И УНАПРЕЂЕЊЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ У ОПШТИНИ НОВА ВАРОШ

1 Увод

Израда и усвајање Акционог плана за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности у Општини Нова Варош (у даљем тексту Локалног акционог плана или ЛАП-а), за 2013. Годину, предвиђена је одлуком Општинског већа општине Нова Варош број : 06-23/3/2012-03 од 25.09.2012. године.

Основни циљ Локалног акционог плана јесте да, са једне стране дефинише приоритетне области за деловање тима у 2013. години а у складу са мандатом и надлежностима Координационог тима за израду ЛАП-а те усвојеном

Националном стратегијом за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности¹, као и да омогући праћење напретка у сфери родне равноправности на територији општине Нова Варош, како то предвиђа и сам Закон о равноправности полова².

2 Правни и институционални оквир за бављење питањима родне равноправности

Устав Републике Србије, као основни и највиши правни акт у правном систему, садржи више одредби које су значајне за успостављање и деловање институционалних механизма за родну равноправност на локалном нивоу (различита тела, органи при скупштини или при органима извршне власти). Следеће одредбе Устава говоре о потреби успостављања механизма за родну равноправност на локалном нивоу:

- Општина као и друге јединице локалне самоуправе имају обавезу да се старају о остваривању, заштити и унапређењу људских и мањинских права што укључује и право на равноправност полова и сва права по том основу као и забрану дискриминације засноване на припадности полу (члан 190. став 3.)
- Прописана је обавеза свих државних органа, па и органа који се образују у локалној заједници да у оквирима надлежности воде политику једнаких могућности, што се изричито везује за остваривање равноправности жена и мушкараца (члан 15.)
- У оквиру надлежности које припадају локалној заједници треба да се усвоје посебне мере а које за циљ имају постизање равноправности лица или групе лица која су суштински у неједнаком положају (члан 21. став 4.)
- Локалним самоуправама је гарантовано право на самоорганизовање, односно да регулишу организацију, уређење и надлежност органа и јавних служби које се образују у локалној заједници (члан 179.).
- **Закон о равноправности полова** регулише једном начелном одредбом, обавезе органа који се формирају у локалним заједницама (општине и градови) као и начин остваривања родне равноправности на локалном нивоу. Три су важна подручја на која овај Закон упућује:
- Обавезе органа локалне заједнице на подручју равноправности полова као и вођење политике која доприноси остваривању једнаких могућности за остваривање права жена и мушкараца у локалној заједници (члан 39. став 1. Закона);
- Формирање локалног институционалног механизма за равноправност полова (радно тело или особа задужена за равноправност полова)
- Формирање процедуре учешћа у одлучивању која се односи на равноправност полова, као на пример у процесу припреме развојних планова и других аката које усваја локална заједница у областима своје надлежности, да се разматрају мере и активности које су у функцији равноправности полова (члан 39. став 1. Закона) и остваривања једнаких могућности (члан 39. став 2. Закона).

Поменуте одредбе Устава и Закона представљају правни оквир унутар којег локална заједница својим прописима (статутом, пословником скупштине локалне заједнице, одлукама и др.) регулише: статус (начин избора, састав и конституисање локалног тела за родну равноправност), надлежности (послове које обавља локално тело за родну равноправност) и процедуре тела за родну равноправност (облици и начин на који локално тело за родну равноправност учествује о одлучивању о пословима и надлежностима локалне заједнице).

3 Полазни принципи и опредељења

1. Унапређење родне равноправности је кључно развојно питање јер омогућава адекватно коришћење женских ресурса и директно доприноси побољшању квалитета живота свих грађанки и грађана.
2. Унапређење равноправности полова не представља тражење посебних привилегија за жене, већ успостављање равнотеже међу половима и изградњу хармоничних односа на добробит целокупног друштва.
3. За унапређење равноправности полова потребне су посебне мере у циљу отклањања дискриминације жена и стварања услова за пружање једнаких могућности за пуно остваривање људских права.
4. Претпоставка за унапређење равноправности полова је повећано учешће жена у процесима одлучивања о јавним пословима на свим нивоима и у свим областима.

¹ Управа за родну равноправност (2009) *Национална стратегија за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности* [доступно на Интернету] линк: http://www.gendernet.rs/files/dokumenta/Domaci/Nacionalna_strategija_cir.pdf (приступ 15. фебруара 2013.)

² Управа за родну равноправност (2009) *Закон о равноправности полова* [доступно на Интернету] линк: http://www.gendernet.rs/files/dokumenta/Domaci/Zakon_o_ravnopravnosti_polova_2009.pdf (приступ 15. фебруара 2013.)

5. Економски развој није могућ без одговарајућег коришћења женских људских ресурса па је зато неопходно да се мерама позитивне акције жене подстакну за веће укључивање у тржишну економију.
6. Насиље над женама је друштвени проблем, и једна је основних препрека за хармоничан, хуман и демократски развој друштва.

4 Основни правци деловања

Локални акциони план за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности у општини Нова Варош у 2013. години је усмерен ка следећим правцима деловања:

1. Успостављању институционалног оквира у Општини Нова Варош за унапређење родне равноправности
2. Успостављању правног оквира у локалној самоуправи за унапређење родне равноправности
3. Подизању свести јавности о питањима родне равноправности.

5 Анализа стања у Општини Нова Варош

Општина Нова Варош се налази у југозападном делу Србије и средишњем простору Златиборског округа и простире се на површини од 581,47 км². Нова Варош се граничи са општинама Пријеполје, Прибој, Чајетина, Ариље, Ивањица, и Сјеница. Она је оивичена планинским венцима: Златара, Голије, Јавора, Чемерице, Мучња, Муртенице и Златибора. На југозападу је затвара река Лим.

Општина Нова Варош спада у изразито брдско-планинско подручје, са наглашеном и оштром денivelацијом терена. Најнижа надморска висина је на обали Лима, око 436 метара, а највиша на Златару, Голо брдо 1.626 метара. Њена средња надморска висина се креће око 1.000 метара, а сам град има 950-1.050 метара надморске висине.

Територија општине Нова Варош је „пресечена“ на два, скоро једнака дела, језерима која су на реци Увац подигнута, у залеђу хидроелектрана. То су: Увачко, Златарско и Радоњско језеро.

Подручје општине има умерену планинску климу, дозирану струјањима ветра са приморја, па стога и изузетно квалитетан ваздух.

Становништво

Број становника по Попису 2011. године је 16.638, од тога 8.274 мушкараца и 8.364 жене. Укупан број пунолетних по попису из 2012. године је 14.075 од тога 7.005 мушкараца и 7.070 жена.

Општина има 32 насељених места која су организована у 13 месних заједница (12 сеоских и једна градска). У градској средини живи 4.346 мушкараца и 4.519 жена, док у сеоској средини живи 3.988 мушкараца и 3.905 жена. Према подацима Пописа 2011. године, густина насељености у општини је 28,63 становника/км².

Природни прираштај

Природни прираштај у 2012. години је -148 (умрлих 245, живорођених 97).

Број рођених у Новој Вароши у 2012. години			
Општин а Нова Варош	м	ж	укупно
	50	47	97

Број умрлих у 2012., а уписаних у матично подручје опш. Н.В.	м	ж	укупно
Нова Варош-град	40	39	79
Бистрица	7	2	9
Радоња	9	10	19
Драглица	14	4	18
Акмачићи	3	5	8
Божетићи	11	6	17
Јасеново	8	17	25
Општина Нова Варош	92	83	175

Етничка припадност

Према Попису 2012. године у Новој Вароши већинско становништво чине Срби (14.899), Бошњаци (788), Муслимани (586) и остали (425).

Просечна зарада

Просечна зарада у 2012. години према податцима Републичког завода за статистику је 32.509 динара, а у децембру 38.499 динара.

Незапосленост

Према подацима Националне службе за запошљавање Филијале Пријепоље укупан број незапослених лица на територији општине Нова Варош 31.12.2012. је 2.575, од тога 1.291 жена (50,1 %).

Број незапослених лица према степену стручне спреме			
Степен стручне спреме	м	ж	Укупно
I	441	362	803
II	17	27	44
III	541	404	945
IV	183	353	536
V	4	2	6
VI-1	32	45	77
VI-2	29	39	68
VII-1	37	59	96
VII-2	0	0	0
VIII	0	0	0
Свега	1284	1291	2575

Бр. незапослених лица према предходном радном искуству	м	Ж	Укупно
Први пут траже запослење	306	275	581
Они који су били у радном односу	978	1016	1994

Особе са инвалидитетом	м	ж	Укупно
	20	6	26

Укупан број незапослених Рома	м	ж	укупно
	2	0	2

Пензионери

Већина старијих људи у Новој Вароши прима пензију јер је пензијско осигурање највећег дела радно активног становништва обавезно. Основни циљеви политике према старијима су: побољшан животни стандард, смањење броја и удела сиромашних као и дубине сиромаштва, те јачање институционалних и ванинституционалних услуга за најугроженија и стара лица.

Према извештају Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање филијале Ужице за 2012. годину укупан број пензионера у општини Нова Варош на дан 31.12.2012. је 4.731. Од тога је 1.165 у старосној пензији, 1.717 у инвалидској, 719 са породичном пензијом, 991 са пољопривредном, 134 из приватног сектора и пет из војног сектора.

6 Кључне области

6.1 Одлучивање

Равномерно и равноправно учествовање у одлучивању јесте један од темеља демократије и спада у гарантована људска права. Остваривање права жена и њиховог подстицање да учествују у одлучивању шири демократске процесе, води до мирнијег и стабилнијег друштва у које су укључени различити аспекти људских потреба, те поспешује транспарентност у доношењу одлука и праведнију расподелу утицаја у друштву.

Жене чине нешто више од половине становништва (око 51%), а на глобалном нивоу и даље мање од 30% доносиоца одлука. Учешће жена у доношењу одлука на свим нивоима указује на равноправан приступ жена и мушкараца моћи, утицају, контроли над ресурсима, која је такође и предуслов за равноправност и развој али и предуслов креирања политика које одговарају потребама жена и мушкараца.

Потребе су родно условљене, а родне разлике политички релевантне. Кад говоримо о учешћу жена у одлучивању, говоримо о о могућностима да се њихов глас чује и да могу да утичу на креирање политика. На локалном нивоу власти, који је најближи грађанима и грађанкама је ово посебно важно. На локалном нивоу задовољавају се базичне потребе људи, доносе политике и креирају програми који на најдиректнији могући начин утичу на практичне аспекте свакодневног живота жена и мушкараца.

мање од 30% доносиоца одлука. Учешће жена у доношењу одлука на свим нивоима указује на равноправан приступ жена и мушкараца моћи, утицају, контроли над ресурсима, која је такође и предуслов за равноправност и развој али и предуслов креирања политика које одговарају потребама жена и мушкараца.

Потребе су родно условљене, а родне разлике политички релевантне. Кад говоримо о учешћу жена у одлучивању, говоримо о о могућностима да се њихов глас чује и да могу да утичу на креирање политика. На локалном нивоу власти, који је најближи грађанима и грађанкама је ово посебно важно. На локалном нивоу задовољавају се базичне потребе људи, доносе политике и креирају програми који на најдиректнији могући начин утичу на практичне аспекте свакодневног живота жена и мушкараца.

На позицији председника општине Нова Варош и заменика председника налазе се мушкараци. Начелник Општинске управе је жена. Општинско веће броји 11 чланова и то четири жене и седам мушкараца.

	Укупно	Мушкараца	Жена	% м	%ж
Општинско веће	11	7	4	63.64	36.36
Одборници	27	20	7	74	26
Руководиоци одељења/служби у управи	2	/	2	0	100
Запослени у локалној управи без функционера	49	32	17	65	35
Запослени у локалној управи са функционерима	54	35	19	65	35

У законодавној власти ситуација је следећа: председник Скупштине општине Нова Варош је мушкарац, секретар Скупштине општине је жена. Скупштину чини 27 одборника од чега је 7 жена или 26%. Нарочито је видљиво одсуство већег броја жена на позицијама одлучивања у правним субјектима са већом финансијском моћи и профитабилним делатностима уопште. Дobar показатељ за то су управни одбори и други органи где је сконцентрисана моћ одлучивања и доношења најважнијих одлука за пословање и креирање пословне политике уопште, а нарочито у органима јавних предузећа. Нова Варош има седам јавних предузећа која је основала општина која се финансирају из општинског буџета. Ова предузећа обављају многе од изворних функција Општинске управе, укључујући предшколско образовање, комуналне услуге и јавне радове. Сва јавна предузећа имају директора, Управни одбор и Надзорни одбор. Управни и Надзорни одбор бира Скупштина општине.

Јавна предузећа и установе општине Нова Варош	Укупно запослених		Управни одбор		Председни к/ца управног одбора		Директор/ке		Шефови/це одељења		Надзорни одбор		Председни к/ца Надзорног одбора	
	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
Центар за социјални рад	1	6	2	3	1	0	0	1	1	0	2	1	1	0
ЈКП „3. септембар“	72	21	4	1	1	0	1	0	3	2	2	1	0	1
Дом културе „Јован Томић“	5	1	4	1	0	1	1	0	0	0	2	0	1	0
Предшколска установа „Паша и Наташа“	2	29	2	7	0	1	0	1	0	1	4	8	0	1
Дирекција за градско грађевинско земљиште и изградњу општине Нова Варош	6	3	5	0	1	0	1	0	1	0	2	1	0	1
Туристичко спортски центар Златар	3	3	3	2	0	1	1	0	0	0	3	0	1	0
Библиотека "Јован Томић"	2	2	1	4	0	1	0	1	0	0	1	2	1	0
Укупно	91	65	21	18	3	4	4	3	5	3	16	13	4	3
У процентима	58	42	54	46	43	57	57	43	63	37	55	45	57	43

На подручју општине Нова Варош делује више јавних предузећа која су у саставу компанија на нивоу Републике.

Јавно предузеће	Број запослених		Укупно
	м	ж	
Дримско-Лимске хидроелектране	133	23	156
Електродистрибуција Краљево-погон ЕД Нова Варош	27	6	33
АД Телеком	12	0	12
ПТТ саобраћај Србије-јединица поштанске мреже Нова	14	8	22

Варош			
„Србијашуме“ Шумска управа Нова Варош	27	6	33
Укупно:	213	43	256

6.2 Образовање

Предшколско образовање

У општини Нова Варош постоји једна установа за предшколско образовање деце, дечији вртић „Паша и Наташа“ који ради од 1980. године и има капацитет за пријем 340 малишана. Вртић има могућност комплетног предшколског образовања до поласка у основну школу. Тренутно у вртићу борави 203 малишана, од којих је 70 на четворочасовном програму. Програм предшколског образовања се организује и у сеоским срединама, при основним школама.

	Број деце корисника		Према дужини дневног боравка						Број деце која бораве бесплатно	
			До 5 часова		9-11 часова		Преко 11 часова			
	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
	103	100	34	36	69	64			4	4
Укупно	203		70		133				8	

Основно образовање

На подручју општине Нова Варош постоји 6 осмогодишњих школа, са укупно 1.146 ђака. Основне школе имају и издвојена одељења (13), са преко 116 ђака. Депопулација општине Нова Варош, са смањењем броја деце, довела је до затварања појединих школа и премештање основаца из једних у друга насеља.

Број ученика

Назив основне школе	Место	Укупан број ученика	По полу		Истурено одељење	
			м	ж	Место	Бр. Уч.
ОШ „Живко Љујић“	Нова Варош 832	841	416	425	Дражевићи	9
ОШ „Кнезова Рашковића“	Божећићи 35	46	16	30	Штитково	2
					Љепојевићи	9
ОШ „Момир Пуцаревић“	Акмачићи 52	58	32	26	Вилови	3
					Дрмановићи	3
ОШ „Добрисав Добрица Рајић“	Горња Бистрица 28	28			Доња Бистрица	0
Ош „Гојко Друловић“	Радоиња 69	132	84	48	Негбина	19
					Рутоши	23
					Кокин Брод	19
					Драглица	2
Ош „Вук Стефановић Караџић“	Јасеново 14	41	23	18	Горња Бела Река	8
					Доња Бела Река	12
					Кућани	7

Број наставног особља

Назив основне школе	Место	Директор		Укупан број наставника	По полу		Истурено одељење	
		м	ж		м	ж	Место	Бр.на с
ОШ „Живко Љујић“	Нова Варош 54	1		55	12	43	Дражевићи	1
ОШ „Кнезова Рашковића“	Божегићи 14		1	16	9	7	Штитково	1
							Љепојевићи	1
ОШ „Момир Пуцаревић“	Акмачићи 18	1		21	9	12	Вилови	2
							Дрмановићи	1
ОШ „Добрисав Добрица Рајић“	Горња Бистрица		1				Доња Бистрица	
ОШ „Гојко Друловић“	Радоиња 22	1		30	13	17	Негбина	3
							Рутоши	2
							Кокин Брод	2
							Драглица	1
Ош „Вук Стефановић Караџић“	Јасеново 19		1	23	9	14	Горња Бела Река	1
							Доња Бела Река	2
							Кућани	1

Средње образовање

Средње образовање у општини Нова Варош се реализује кроз две средње школе (Гимназија и Техничка школа), које су смештене у самом граду Нова Варош.

У Гимназији „Пиво Караматијевић“ образује се 252 ученика, кроз друштвено-језички и природно-математички смер. Објекат школе и његова опремљеност наставним средствима је на задовољавајућем нивоу. У Техничкој школи се тренутно образује 251 ученика. Објекат школе је нов, са добро опремљеним кабинетима за извођење практичне наставе.

Број ученика

Назив средње школе	Укупан бр. ученика	По полу		Образовани профил	Бр. одељења	Бр. Уч.
		м	ж			
Гим. „Пиво Караматијевић“	252	17	83	Друштвено-језички	4	100
		60	92	Природно-математички	7	152
Техничка школа	251	14	0	Мех. Хидроенергетских постр.	1	14
		20	3	Мех. Грејне и расхладне технике	1,5	23
		59	29	Електротехничар	4	88

			рачунара		
	5	0	Аутомеханичар	0,5	5
	29	79	Туристички техничар	4	108
	3	5	Кувар	0,5	8
	5	0	Конобар	0,5	5

Иако је ситуација у овим школама доста добра у погледу реализације наставе, школе, ипак, не едукују за занимања актуелна у општини. Из тих разлога, одређени број ученика одлази на средње и више школовање у друге градове Србије.

Према броју ученика који похађају одређене смерове, може се закључити да је највеће интересовање за Гимназију, док су у Техничкој школи најатрактивнији смерови туристички техничар и електротехничар рачунара.

Број наставног особља

Назив средње школе	Дирктор		Укупан бр. наставника	По полу	
	м	ж		м	ж
Гимн. „Пиво Караматијевић“	1	0	39	21	18
Техничка школа	1	0	39	20	19

6.3 Социјална заштита

Време у коме живимо је време великих друштвених, економских, политичких и културних промена. У овако сложеним друштвено-економским приликама, број лица која се налазе у стању социјалне потребе и којима је неопходна помоћ друштвене заједнице, у општини Нова Варош, је све већи. Ове промене, на директан или индиректан начин, одражавају се и на породичну ситуацију, структуру и односе у породици, па самим тим и на положај жена.

Број корисника права новчано социјалне помоћи (НСП) је у порасту и то више из урбане средине, због губитка посла и престанка рада више предузећа на подручју општине. Укупан број корисника социјалне заштите на евиденцији Центра за социјални рад је 1.025 (552 мушкарца и 473 жене). Подаци о малолетним деликвентима према старости и полу:

- 6-14 година - 2 мушкарца и / жена,
- 15-17 година - 24 мушкарца и 1 жена.

У 2012. години право на НСП имало је 104 породице, односно 198 корисника, од тога петоро деце. Према обележју радног статуса носиоца права на НСП, највећи број чине незапослени и неспособни за рад, а када су у питању остали чланови породице, то су ученици, студенти и незапослени.

По евиденцији Центра за социјални рад Нова Варош, у 2012-ој години једно дете је без родитељског старања. На евиденцији Центра је троје деце која су смештена у хранитељске породице.

Правама из области дечије заштите обухваћено је 828 домаћинстава, односно 1.514 деце.

Одлукама Скупштине општине Нова Варош предвиђена су права на:

- Новчану накнаду из буџета за новорођенчад (50.000) - подносилац захтева је мајка
- Месечна новчана накнада за незапослене породице (10.000)
- Месечна новчана накнада за самохране мајке (10.000).

Број деце који су корисници основног права, према евиденцији Центра из 2012. године, износио је 10, младих осам, 66 одраслих и 112 старих (укупно 196), док је право увећаног додатка за негу и помоћ имало петоро деце, шест младих, осам одраслих и 19 старих (укупно 38). У већини породица у којима ова деца живе родитељи су незапослени.

Проблематика лица која се налазе у стању социјалне потребе не може се у потпуности исказивати бројкама, графикама, процентима и другим показатељима, јер је она, најчешће, веома сложена и лична. Материјални и економски проблеми имају за последицу социјално, образовно, здравствено и културно сиромаштво. На нивоу општине није спроведено ниједно опсежно истраживање о проблему сиромаштва.

6.4 Насиље над женама

Насиље у породици се дефинише као сваки акт физичког, сексуалног и психичког насиља које се дешава у породици или домаћинству или било ког другог партнерског, односно интимног односа, без обзира на то да ли насилник дели или не дели исту стамбену јединицу са жртвом. Најзаступљенији облик насиља је над женама. Последице насиља се

одражавају на многе сегменте живота жртава насиља – становања, здравље, образовање и слободу да живе своје животе без страха и на начин на који то желе.

Насиље над женама које чине актуелни или бивши, брачни или ванбрачни партнери карактерише се трајношћу, широком распрострањеношћу, присуством традиционалних механизма окривљавања жртве, присуством друштвених стереотипа који замагљују праве димензије ове појаве и одговорности како учиниоца тако и институција због њихове неефикасности. Једна од његових главних карактеристика је и појава значајне ескалације насиља у периоду сепарације од насилног партнера која у многим случајевима доводи до смртног исхода жртве, деце, особа које су покушале да заштите жртву, и не ретко и самоубиством учиниоца или његовог покушаја.

Насиље у породици је јавни а не приватни проблем. Држава има обавезу да заштити жртве насиља у породици. У супротном се насиље прећутно одобрава.

Обично се за насиље над женама каже да је урок и последица њихове друштвене неправедности и ту је корен схватања да мушко насиље није из спорадичних аката криминалних појединаца или појединаца девијантног понашања. Термин и насиље над женама и родно засновано насиље се користи да укажу на различите облике злостављања жена заснованих на родној неједнакости и потчињеном положају жена у друштву у односу на мушкарце без обзира да ли се дешава у јавном или приватном животу.

Приватност места дешавања не може се сматрати као разлог или оправдање државе да не реагује против таквог насиља јер је она једина и позвана да путем совјих институција реагује на свако насиље као појаву која друштво кошта људских живота. Насиље је предмет интервенције државе ма где се десило, на улици, парку, стадиону, кафићу, школском дворишту или приатној кући, јер повреде које изазива и последице до којих доводи су свуда исте и свуда могу да доведу до трагичних исхода.

Проблематика нередовног или боље речено нерадог пријављивања надлежним органима и службама случајева породичног насиља је врло изражена. Тај вид „породичне лојалности“ делимично је одраз елементарног страха жртве за своју даљу безбедност, делимично проистиче из патријархалног схватања потребе да се породични проблеми скривају од јавности а делимично је засновано уверење да институције не могу да помогну.

Подаци о стопама пријављивања насиља надлежним органима и службама указују на то да се жртве насиља ретко обраћају надлежним органима и службама, а оне које су се одлучиле на тај корак често нису задовољне пруженим интервенцијама. Важан налаз свих истраживања је да су стопе пријављивања насиља полицији, центрима за социјални рад, здравственим установама у претходном периоду веома ниске односно да је само мали број пријављеног насиља над женама имао судски епилог.

Кривичним законом прописана је обавеза грађанина да пријави кривично дело а у противном је кривично одговоран због непријављивања. Међутим традиционално поимање положаја жене као и да је насиље приватна ствар доводи до тога да и надлежне институције (полиција и тужилаштво) не покрећу поступак према грађанима због не пријављивања насиља о којем су имали знања чак и онда када грађани признају да су знали да се насиље догађа у непосредном оркужењу.

Починиоци породичног насиља претежно су садашњи или бивши супружник односно партнер а потом отац, мајка, свекрва, сродници, блиски познаници, суседи.

Треба истаћи да је у већини случајева насиље над женама учинилац био актуелни или бивши супружник или партнер што упућује на закључак да је доминантан облик насиља у породици партнерско насиље.

Најчешћи фактори повезани са поменутих насиљем су лоша и нестабилна материјална ситуација, жене које имају децу су у већој мери изложене физичком насиљу, жене су изложене психичком насиљу и претњама физичком насиљу (претње убиством, пребијањем, сакаћењем, ломљењем удова и др).

Полиција је дужна да интервенише у случајевима насиља у интимној или породичној сфери, тужилаштво да покрене кривични поступак а суд да изрекне казну. Предвиђена казна је најчешће до три године а за теже облике насиља и више. Насилник може бити привремено исељен из породичног дома а суд му може забранити и да се приближава жртви.

На подручју општине Нова Варош, је најалост такође заступљено насиље над женама. Најчешће вид насиља над женама је у породицама са нижим нивоом образовања, лошом или нестабилном материјалном ситуацијом, етничким мешовитим породицама, у посредним ефектима ратова у бившој СФРЈ, у породицама у коме је брачни друг – супружник алкохоличар а у задње време учестало је и насиље од стране супружника склоних коришћењу дроге и других наркотичких средстава.

Више појава насиља над женама је у градској средини а ова појава је заступљена и у сеоским срединама у породицама где је супружник дугогодишњи лечени или нелечени алкохоличар.

У појединим случајевима жртве насиља – жене не желе да полиција и тужилаштво предузимају кривично гоњење против починиоца насиља, где се против починиоца подноси прекршајна пријава надлежном Прекршајном суду. Оваквом непотпуном сарадњом, жртве насиља, несвесно или свесно помажу учиниоцу насиља где су донете пресуде неадекватне тежини и насталој последици извршењем насиља.

У приказаној табели су заступљени случајеви вршења насиља над женама у периоду од 2009. год. до 2013. год.

год	Укупно пријављено	Подн. кривична пријава	Извршил. - оштећени
2009	2	2	Супруг- супруга
2010	12	12	Супруг- супруга Син – мајка Отац – кћерка
2011	9	9	Супруг – супруга Син – мајка
2012	6	6	Супруг – супруга Син – мајка
2013	1	1	Син - мајка

У приказаној табели уочава се да је најчешћи извршилац насиља над женама брачни друг- супруг односно да је најчешће оштећено лице овим насиљем брачни друг – супруга. Такође може се видети да се у појединим случајевима као извршилац насиља над женама јавља син односно као оштећено лице један од родитеља односно мајка учиниоца насиља а такође уочени су случајеви где је извршилац насиља отац а оштећено лице кћерка.

Увидом у табелу може се констатовати да су извршиоци насиља лица која су дугогодишњи лечени или нелечени алкохоличари и да је један од фактора овог насиља и лоша материјална ситуација у породици односно тренутно економско стање у држави (недостатак новца, губитак посла и сл).

6.5 Здравље

У нововарошкој општини је неповољна ситуација здравствене заштите жена због разуђености и удаљености сеоских подручја, оскудног образовања, неинформисаности, неадекватне квалитетне заштите.

Мере за унапређење здравља жена се деле на примарне и секундарне. Примарне се заснивају на очувању здравља, смањењу фактора ризика, промоције здравља, едукације. Секундарне се заснивају на циљаној дијагностици, ради раног откривања болести.

Структура запослености и удео жена на руководећим функцијама у Дому здравља Нова Варош: од укупно 117 запослених, 34 је мушкараца и 83 жене. Директор је мушкарац, шеф рачуноводства је мушкарац, док су начелници служби по организационим јединицама 7:3 у корист мушкараца.

Истурено одељење Основне болнице Ужиче у Новој Вароши чине 38 запослених, од тога пет мушкараца и 32 жене. На руководећим функцијама су два мушкараца и две жене.

Процент регистрованих корисница које су из било ког разлога посетиле свог гинеколога је 72.42% - у предности су жене из градске средине. Процент превентивних прегледа у укупном броју прегледа и посета код гинеколога чине 32.71% (од 12.322 прегледа, 4.631 је био превентивни). Процент корисница од 25-69 година старости обухваћених циљаним прегледом ради раног откривања рака грлића материце је 93%. Процент корисница од 45 -69 година старости које су упућене на мамографију у последњих 12 месеци је 33.84%.

У примарној здравственој заштити проценат превентивних прегледа је нешто мањи код жена него код мушкараца. Обухват регистрованих корисника вакцинацијом против сезонског грипа је 19.42%, од тога већи број мушкараца.

Процент оболелих од повишеног крвног притиска је 82.85% (од 3.500 пацијената код 2.900 је регистрован крвни притисак изнад 140/90, у порасту је хипертензија код жена). Процент регистрованих корисника код којих је урађено тестирање на окултно крварење у столици је 11.10%, где је знатно мали број жена подвргнут овом прегледу.

6.6 Спорт

Становништво Нове Вароши традиционално има осећај за бављење спортом и рекреацијом. Географски услови у којима је смештена општина омогућавају бављење спортом на отвореном током целе године.

Последњих година стално расте проценат физички неактивних младих људи који имају различите здравствене проблеме у току телесног и психичког развоја (гојазност, деформације кичме, стопала и грудног коша, хронична обољења и др.). Професори и наставници физичке културе морају да буду знатно активнији и да ученицима свакодневно указују на предности бављења спортом, не само врхунским, већ спортом који има за циљ правилан психо-физички развој, као и дружење, игру и забаву. У времену у коме живимо (као и у времену које долази), пожељна су физички и спортски активна деца и млади као будући здрави и физички активни одрасли људи са снажним карактером, моралним врлинама, развијеним навикама, научени да се носе са стресом и притисцима, задовољни собом, оптимистични и успешни.

Постојећи спортски објекти на територији општине углавном задовољавају потребе деце и младих људи за бављење спортом. Ситуација је још боља од када је завршена школско-спортска хала код Гимназије, као и када се завршила ски стаза са жичаром, која са Златара води у центар града и чија је укупна дужина око 1.000 метара. У циљу још масовнијег бављења младих спортом, од велике важности била би изградња базена у самом граду.

Такође, уређење спортске терене за мале спортове имају и бројне школе на сеоском подручју: Бистрица, Дражевићи, Радоиња, Рутоши, Јасеново. У плану је и изградња отворених терена у Божетићима и Акмачићима. Корисно би било децу са сеоског подручја у већој мери укључити у организоване спортске активности у граду.

У области физичког васпитања на територији општине ради десетак професора и наставника физичке културе, али се они веома мало ангажују у спорту мимо школе.

У Новој Вароши постоји и ради дестак спортских клубова у којима редовно тренира преко 670 деце и омладине. Својим радом се посебно истичу рукометни, фудбалски и кошаркашки клуб, као и планинарско-смуچارско друштво.

Клуб	Основан	Број чланова			Број стручних радника	Ранг такмичења
		Активни	м	ж		
Карате клуб	1988	30	15	15	2	Савезно
Кошаркашки Клуб	1993	103	103	/	2	-Прва регионална лига група запад III -Квалитетна лига Србије I. - Регионална лига
Планинарско смучарско друштво	1952	65	43	22	5	Алпски куп
Рукометни Клуб	1975	85	85	/	3	II ранг I лига Србије
Стони тенис	2007	30	30	/	/	Квалитетна лига Србије
Фудбалски клуб	1921	180	180	/	5	Зонски-републички
Шаховски клуб	1969	48	35	13	4	Прва лига Србије ж Лига цент.Срб.Запад
Одбојкашки клуб	2006	85	85	/	2	Регионална лига
„Златарски вукови“	2004	15	8	7	3	Рекреативно
Кик-бокс	2012	30	26	4	2	Републички
Свега		671	610	61	28	У оквиру СД Златар

6.7 Информисање

у општини Нова Варош жене чине већину међу запосленима у локалним медијима. У нововарошком листу „Златарске новости“, од четворо уопсленика, три су припаднице женског пола, док у једином електронском медију, „Радио Златару“, од петоро запослених, четири су жене. Функције директора и главног и одговорног уредника у оба медија обављају жене, које знатно предњаче и када је у питању структура новинарског и водитељског кадра.

Иако су у локалним медијима жене те које креирају уређивачку концепцију, теме које се баве афирмацијом и проблемима женске популације на подручју златарског краја, слабо су заступљене, како због слабе читаности чланака и рубрика на ове теме, тако и због недовољног учешћа жена у готово свим областима живота, као и њихове незаинтересованости и страха да, због евентуалне осуде јавности, проговоре о својим проблемима на пољу професионалног и личног ангажмана. Обрађивање тема које се стриктно односе на женску популацију, своди се углавном на њихове активности у оквиру малобројних удружења и невладиних организација, постајања запажених резултата и освајања признања од стране државе и локалне самоуправе, а спорадично се на ступцима штампе жене нађу и када се институције, углавном у оквиру подношења годишњих или месечних извештаја, огласе по питањима насиља у породици и кривичних дела почњених над женама и децом.

6.8 Култура

У установама културе у општини Нова Варош, од укупно 14 стално запослених, осам су припаднице женског пола. У Дому културе „Јован Томић“, од девет запослених, четири су жене, док у градској Библиотеци „Јован Томић“, жене чине већину – од петоро радника, четири су припаднице женског пола.

У нововарошком Дому културе, жене су, међутим, углавном радно ангажоване на административним, правним и благајничким пословима, док су мушкарци ти који се налазе на функцијама директора, уметничког руководиоца и уредника програма. Ситуација је повољнија по жене у матичној Библиотеци, на чијем се челу налази жена, а припаднице женског пола доминирају у обављању послова књижничара и библиотекара.

У последњих десетак година, уприличено је свега неколико културних садржаја које се баве промоцијом различитих видова стваралаштва код жена. Углавном је реч о представљањима књига и збирки песама, и то малобројних домаћих песникиња и публицисткиња. Окосницу културних програма већином чине концерти нововарошког фолклорног ансамбла, као и представе деце и омладинске драмске сцене, изложбе овдашњих сликара аматера, а све су ређа гостовања уметника из других делова земље и иностранства. У граду нема манифестација које афирмишу искључиво уметничко стваралаштво код жена, мада је било спорадичних иницијатива од стране припадница женског пола да се

оснује женски књижевни клуб, школа глуме или организовање уметничких радионица при недавно основаном сликарском и вајарском атељеу, који ради под окриљем нововарошког Дома културе.

7 Институције и актери релевантни за тему родне равноправности

- Координациони тим за израду ЛАП-а
- Општинска управа
- Центар за социјални рад
- Дом здравља
- Министарство унутрашњих послова, Полицијска станица у Новој Вароши
- Основне и средње школе, предшколска установа
- Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, филијала Ужице
- Национална служба запошљавања, филијала Пријепоље
- Јавна предузећа
- Локални спортски клубови
- Канцеларија за младе
- Локалне новине (Златарске новости)
- Локална радио станица (Радио Златар)
-

8 Досадашње активности на пољу родне равноправности

Представници Општине Нова Варош учествовали су у неколико активности које су за циљ имале унапређење родне равноправности:

1. Округли сто Управе за родну равноправност Министарства рада и социјалне политике, у циљу унапређења општег стања на пољу родне равноправности у Републици Србији, организован 21.04.2011. године.
2. Пројекат „Родна равноправност у служби развоја“ којег је реализовао Културни центар ДамаД, уз финансијску подршку Европске уније (ЕУ), Владе Швајцарске и Владе Републике Србије, а посредством Програма европског партнерства са општинама ЕУ ПРОГРЕС, односно тренинг за оснаживање локалних савета за родну равноправност, од 30.06-03.07.2011. године.
3. На конкурсy NDI, Координациони тим за израду Локалног акционог плана је одабран за учешће у програму „Развијање родно сензитивних политика са локалним механизмима за родну равноправност 2012/2013“, те су представнице тима учествовале на семинару на тему развијања родно сензитивних политика од 9.11-11.11.2012. године.

Одлуком Општинског већа, 25.09.2012. године именован је Координациони тим за израду ЛАП-а за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности у општини Нова Варош.

Током октобра и новембра 2012. године, тим је имао два гостовања на локалној радио станици Радио Златар на тему основних појмова о родној равноправности, једнаким могућностима и насиљу над женама.

Стратешки циљ	I Подизање капацитета локалне самоуправе за бављење питањима родне равноправности				
Специфични циљ	Активности	Одговорна институција	Временски рок	Индикатор успеха	
1. Успостављање институционалног механизма за родну равноправност	1.1 Оснивање скупштинског Савета за родну равноправност	Чланови и чланице Комисије за израду	Други квартал 2013 (април-јун)	Предлог Комисије за израду	
	1.1.1 Обраћање председнику Општине са предлогом за оснивање локалног механизма за родну равноправност	Локалног акционог плана, председник Општинског већа, Скупштина општине		Локалног акционог плана председнику, закључак Општинског већа, одлука Скупштине општине	

<p>2. Изградња капацитета локалног механизма за родну равноправност за бављење питањима родне равноправности и једнаких могућности</p>	<p>2.1 Основна обука за све чланове и чланице ново-основаног механизма о питањима родне равноправности (две радионице од по два сата)</p>	<p>Локални механизам за родну равноправност Стручна подршка ЕУ ПРОГРЕСа</p>	<p>Трећи квартал 2013 (јул-септембар)</p>	<p>Списак чланова и чланица који су прошли обуку (активност ће бити успешна ако сви прођу макар једну обуку)</p>	<p>Средства намењена за питања родне равноправности у буџету Општине Нова Варош</p>
<p>3. Успостављање правног оквира за деловање локалног механизма за родну равноправност</p>	<p>3.1 Усвајање Европске повеље за родну равноправност на локалном нивоу 3.1.1 Захтев локалног механизма Већу 3.1.2. Захтев Већа Скупштине 3.1.3. Обавештавање Сталне конференције градова и општина, Управе за родну равноправност Републике Србије, Савета европских градова и региона</p>	<p>Комисија за израду ЛАП-а, општинско Веће, Скупштина општине Нова Варош, стручна подршка ЕУ ПРОГРЕС-а (по потреби)</p>	<p>Други квартал 2013 (април-јун)</p>	<p>Захтев Комисије Већу Закључак Већа Скупштинска одлука Поштанске упутнице (за СКГО, Управу, Савет европских градова и региона)</p>	<p>Поштарина ће бити плаћена из буџета Општине, са линије за активност и које се тичу побољшања родне равноправности</p>

<p>Стратешки циљ</p>	<p>II Превенција и сузбијање насиља над женама и жртвама насиља</p>				
<p>Специфични циљ 4. Подизање свести јавности о праву на живот без насиља</p>	<p>Активности 4.1 Јавна трибина за ученике и ученице средњих школа</p>	<p>Одговорна институција Центар за социјални рад, Министарство унутрашњих послова, Дом здравља, Локални механизам за родну равноправност, средње школе, Канцеларија за младе</p>	<p>Временски рок Задњи квартал 2013 (октобар-децембар)</p>	<p>Индикатор успеха Копије огласа, фотографије са трибина, извештаји са трибина, најмање 100 учесника</p>	<p>Буџет Средства општине и донаторска средства</p>
	<p>4.2 Јавна кампања, борба против насиља</p>	<p>Локални механизам за родну равноправност, локалне новине, локални рад, представници Центра за социјални рад, МУП-а, Дома здравља</p>	<p>Задњи квартал 2013. (октобар-децембар)</p>	<p>Број објава у медијима, копије новинских чланака, снимак радијских емисија</p>	<p>Средства општине и донаторска средства</p>

Стратешки циљ					
Специфични циљ 5. Афирмација жена и женског стваралаштва	Активности 5.1 Објављивање једног новинског чланка у локалној штампи како би се афирмисале успешне Нововарошанке	Одговорна институција Локални механизам за родну равноправност, локални медији	Временски рок Континуирано 2013.	Индикатор успеха Објављен макар један квалитетан чланак о женском стваралаштву у локалним медијима	Буџет Није потребан
6. Подизање свести на тему родне равноправности	6.1 Информисање јавности о активностима Локалног механизма за родну равноправност путем локалних новина и радија 6.2 Постављање информација о раду Локалног механизма на Интернет презентацију Општине Н.Варош	Чланови и чланице Локалног механизма за родну равноправност, новинари, уредник Интернет презентације Општине Нова Варош	Континуирано током 2013.	Шест текстова на Интернет презентацији општине Нова Варош, четири текста у локалним новинама, два текста у дневној штампи и два гостовања на локалном радију	Није потребан

Списак учесница у процесу израде ЛАП-а

1. Данијела Топаловић, координатор
2. Розита Поповић, новинар
3. Ана Стојић, доктор
4. Тијана Попадић, просветни радник
5. Зумрета Паљевац, запослена у МУП-у
6. Бранка Рвовић, запослена у Центру за социјални рад
7. Анкица Арсенијевић, представник невладиног сектора
8. Александра Радетић, саветница ЕУ ПРОГРЕС-а

Списак консултованих актера у процесу израде ЛАП-а

Општинска управа
 Центар за социјални рад
 Дом здравља
 Министарство унутрашњих послова, Полицијска станица у Новој Вароши
 Основне и средње школе, предшколска установа
 Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, филијала Ужице
 Национална служба запошљавања, филијала Пријеполје
 Јавна предузећа
 Локални спортски клубови
 Канцеларија за младе
 Републички завод за статистику

САДРЖАЈ

1.	Одлука о усвајању Акционог плана за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности на територији општине Нова Варош за 2013. годину.....	1
2.	Акциони план за 2013. годину за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности у општини Нова Варош.....	1

Издавач: Општина Нова Варош, Нова Варош, Карађорђева 32
Одговорни уредник: Милка Радић